

Kedves János!

Igen, így írok, mint egykori munkatársad, akit megtiszteltél azzal, hogy főtanácsadóddá fogadtál 1999-ben, majd felajánlottad nekem a Los Angeles-i főkonzuli posztot 2001-ben. Először 1992 őszén találkoztunk a Parlamentben, amikor Antall József kabinetfőnökéhez érkeztél valamilyen ügyben, és a beszélgetés elején én is jelen voltam; közvetlen stílusod megragadott, nyilván jól is esett a huszonegy éves akkori önmagamnak egy tekintélyes állami vezető részéről, hogy fesztelenül beszélgethettünk. Más időket éltünk abban az időben, a tapasztalatnak volt súlya, a tekintély szó még jelentőséggel bírt, a titulusokat nem osztogatták nyakra-főre, és Téged tekintély övezett, a tudás és nemzetközi tapasztalat akkor még ritka tekintélye. Életrajzod főbb tételei ismertek: Kolozsvárott születél, jogot végeztél, külkereskedelmi területen dolgoztál, Brüsszelben, állami tisztviselőként kitanultad a nemzetközi gazdasági jog megannyi területét, alkotó módon vettél részt a GATT tárgyalásokon. Feleltél a privatizációért az átkosban (ezért, vagy ki tudja miért, beléptél az állampártba), majd az Antall kormány két tárcájánál töltötted be az adminisztratív államtitkári posztot (már párton kívülként), s segítetted elő hazánk euro-atlanti integrációját. Voltál nemzetközi jogi iroda partnere, s lettél külügyminiszter—immáron két ízben.

Sokszor beszélgettünk az új évezred első éveiben. Nem egyszer tettem föl Neked azt a kérdést, hogy ki Orbán Viktor, aki már első miniszterelnöksége idején is nem egyszer a demokrácia szabályait megcsúfoló módon gyakorolta a hatalmat, s valójában hogyan értékeled azt az utat, amelyen az első Orbán-kormány jár. Te válaszoltál, és nem emlékszem egyetlen olyan esetre sem, amikor konkrét ügyekkel vagy személyekkel kapcsolatban lényegesen eltérő lett volna a véleményünk. Kabinetirodádön egykor tanácsadói posztot adtál a Fidesz politikájától eltérő nézeteket valló tekintélyes szakembereknek is, s az volt Rólad az általános vélemény, hogy Előtted lehet nyíltan beszélni. Külföldi partnereid arcán magam láttam nem egy ízben az elismerést, amint tudásodat megcsillogtatva fejtetted ki álláspontodat. Mindezt sziporkázó humorral tetted, nagy tárgyi tudással és műveltséggel. Ezek és egzisztenciális háttеред is azt sugallják, hogy mindened megvan ahhoz, hogy teljességgel független ember legyél, akinek méltósága megkérdőjelezhetetlen, s aki tényleg azt teheti, amit legjobb erkölcsi érzéke diktál.

János, senki nincs a mai magyar kormányban, akiről a fentieket le tudnám írni. Nincs Hozzád fogható tapasztalatú és műveltségű ember állami vezetői poszton, nincs senki olyan, aki életkoránál és háttérénel fogva megengedhetné magának, hogy békésen éljen, tisztelttől övezve, akár a tudományos élet nyújtotta kihívásokra és további elismerések kivívására összpontosítva. A külső szemlélő Benned láthatná a konzervatív atyamester mintáját, akivel bár lehet vitatkozni, egyet nem érteni, ám mindenképpen tisztelni kell. És mégsem lettél ilyen személyiséggé.

Miért nem Te vagy ez az ember, János? Miért támogattad a magánnyugdíj vagyion elrablását, a jogkorlátozó és a hatalom kizárólagos birtoklását megalapozó alaptörvény elfogadását, miért asszisztáltál nyilvánvalóan alkalmatlan emberek állami vezető tisztségekbe történő kinevezéséhez, miért nézed szótlanul hazánk gazdasági és társadalmi zuhanórepülését? Miért nem ágálsz az Általad is évtizedek óta szorgalmazott nyugati integrációkkal ellentétes politika ellen, amely diktatúrákat emel stratégiai szövetségesekké és távolítja el Magyarországot a transzatlanti közösségtől? És miért nincs egy szavad sem nemzetközi

elszigetelődésünkről, az eszement térségi politikánkról és most, az azeri baltás gyilkos kiadatásáról? Miért állsz szótlánul? Miért nem adsz határozott jelzést akár szóval, akár tettel, netán lemondással? Egyszerűen nem hiszem el, hogy külső kényszer nélkül egyetérténél ezzel az ámokfutással. Vagy van külső kényszer, ami ebben az ördögi körben tart, és nem enged, ami Téged is egy szemmé alacsonyít le ebben a borzalmas láncban? Vagy Te is elhiszed azt a hazugságot, hogy ha nem „őket” szolgálod, akkor jönnek a „kommunisták”? Kik vagyunk „mi” és kik „ők”? S Te mi voltál, amikor beléptél Kádár pártjába? S egyáltalán: miért hagyod, hagyjuk, hogy a múlt foglyai legyünk, hogy manipuláljanak, egymásnak ugrasszanak semmi emberek, az Antall szavaival „politikai mikiegerék”? Te ne tudnád ezekre a kérdésekre a válaszokat? És különben is: nincs harmadik út? A Te olvasottságod, műveltséged és tapasztalatod se enged más következtetésre jutni, mint hogy ennek a tébolynak a szolgálója legyél? Vagy éppen a tapasztalataid ösztönöznek, netán kényszerítenek arra, hogy kitarts ott, ahol csak pusztulás lehet a végeredmény? Nem is akarok belegondolni abba, hogy kristálytisztán felfogott, józan értékelésed vezet az utadon. Lépj ki ebből, János, lépjenek ki mindazok, akiknek még vannak ideáljaik, akiknek jelent valamit a „haza”, a „közjó” és a „közszolgálat” fogalma. Sokkal több van, ami összeköt bennünket, mint ami szétválaszt, és nincsenek helyrehozhatatlan ellentétek, hacsak mi nem döntünk úgy, hogy végleg elszakítjuk a köztünk lévő szálakat. De akkor mi lesz ebből a kis országból? Mi döntünk, itt és most. Nincs múlt és nincs jövő, amely igazolna bennünket. Felelősek vagyunk egymásért, János.

Kerék-Bárczy Szabolcs

http://nol.hu/archivum/20120904-level_martonyi_janosnak